

Regenboogbuurt Almere-Buiten: cultureel erfgoed !

In de afgelopen 40 jaar zijn er in Almere vele bijzondere projecten en wijken gebouwd. Dat is tot stand gekomen dankzij de inspanningen van velen: gemeente, particuliere opdrachtgevers, stedenbouwers, architecten en opdrachtgevers zoals ontwikkelaars en woningcorporaties. Almere is trots op deze iconen van de stad die inmiddels tot het cultureel erfgoed van deze 'new town' behoren.

In het midden van de 90-er jaren van de vorige eeuw is, op initiatief en onder regie van de gemeente, de Regenboogbuurt in Almere-Buiten gerealiseerd. Een themawijk met ongeveer 2000 woningen, gebouwd met als thema 'kleur'. Dat betekende dat er door de gemeente, onder leiding van projectleider Hans Laumanns en met Floor van Dusseldorp als kleuradviseur, een belangrijke expert op dit gebied, een hele bijzondere wijk is ontstaan. Een wijk die nationaal en internationaal heel veel aandacht heeft gekregen en nog steeds krijgt. Inmiddels mag de Regenboogbuurt beschouwd worden als cultureel erfgoed van Almere.

Voordat de opdrachtgevers, ontwikkelaars en bouwers in deze wijk aan de slag gingen was er een zorgvuldig kleurenschema opgesteld waaraan iedereen zich had te houden. En dat heeft men ook gedaan, zodat een prachtige wijk is ontstaan.

In het westelijk deel van de Regenboogbuurt zijn overwegend zachtere kleuren toegepast, veelal pasteltinten. In het oostelijke deel zijn over het algemeen veel steviger kleuren toegepast, grotendeels gebaseerd op de wijken Britz en Onkel Toms Hütte in Berlijn van de Duitse architect Bruno Taut. Deze wijken in Berlijn van Taut zijn in de 20 jaren van de vorige eeuw gebouwd en ze zien er na bijna 100 jaar zorgvuldig beheer nog prachtig uit. Het ging daarbij niet alleen om de gebouwen maar de inpassing in een tuinstadachtige omgeving was essentieel. Daardoor zijn er in Berlijn zeer duurzame woonwijken ontstaan die na bijna 100 jaar nog zeer gewild zijn. Beide wijken zijn in 2008 aan het Werelderfgoed van Unesco toegevoegd.

Vanaf de A6 zijn de 3 rode gebouwen, de rooie donders, heel markant. Het zorgvuldige beheer van de gemeente, particuliere eigenaren en woningcorporaties ligt daaraan ten grondslag. Het thema van de tuinstad vormt ook de grondslag voor de planvorming van heel Almere.

Die aandacht in de Regenboogbuurt betrof niet alleen de kleur van de gevels; met een speciale verf van Keim Nederland bewerkt, maar ook de detaillering en kleuren van ramen, deuren, tuinhekjes, balkons en dergelijke. Ook de gerealiseerde school is binnen deze thematiek gerealiseerd. Zelfs het straatmeubilair, zoals lantaarns en bankjes, en het beplantingsplan maken integraal onderdeel uit van het ontwerp.

Aan het ontwerp van de woningen hebben vele gerenommeerde architecten meegewerkt; zoals Liesbeth van de Pol (ex rijksbouwmeester); Margreet Duinker; Sjoerd Soeters, Arne van Herk, Claudia Hoekwater, Geurst & Schulze (winnaar KleurBuitenprijs). Deze ontwerpers en anderen, hebben met uiterste zorg aan de realisatie van het gemeentelijk plan gestalte gegeven.

Al voor de bouw van de wijk is er nagedacht over de vraag of en hoe de kwaliteit van de Regenboogbuurt op lange termijn behouden zou kunnen worden. De eerste bewoners zijn immers veelal op basis van een bewuste keuze in deze wijk gaan wonen. Maar de volgende generaties

kopers (woningen worden immers na verloop van tijd verkocht/gekocht) hebben minder betrokkenheid.

Dat leidt tot 'overschilderen' van ramen; deuren e.d. in allerlei kleuren, het plaatsen van schuttingen, in strijd met de bedoelingen van het masterplan. Van de grote eigenaren zoals woningcorporaties wordt verwacht dat zij zorgvuldig zouden omgaan met dit cultureel erfgoed. In de afgelopen tijd zijn corporatiewoningen echter verkocht zodat ook hier allerlei ongewenst veranderingen kunnen optreden.

Deze risico's zijn destijds door de gemeente voorzien. In de contracten van de grondverkoop is bij elke koper een kettingbeding opgenomen waarin is bepaald dat bij schilderwerk/onderhoud de oorspronkelijke kleuren toegepast zouden moeten worden. De kopers hebben ook exacte informatie gekregen over toe te passen kleuren .

Zo te zien zou er dus niets mis kunnen gaan op de langere termijn; als de gemeente de bestuurlijke inzet heeft om bewoners te wijzen op het belang van het behouden van deze bijzondere wijk. Dat zou kunnen door bewoners te informeren over achtergronden van de wijk en een databank op te zetten waarin eigenaren informatie kunnen vinden over de kleuren van hun huis.

Probleem:

Een groeiend aantal bewoners maakt zich zorgen maken over het behoud van het bijzondere karakter van de Regenboogbuurt, een van de iconen van Almere. De gemeente heeft tot nu toe geen rol genomen omdat het handhaven van de afspraken in de koopcontracten niet onder haar jurisdictie lijkt te vallen. Wat zou kunnen helpen is het aanwijzen van deze wijk tot beschermd stadsgezicht. De Regenboogbuurt behoort immers ongetwijfeld tot ons toekomstig cultureel erfgoed en verdient dan ook een professioneel beheer en onderhoud. Het is logisch dat dit gebeurt onder regie van de gemeente die met zoveel elan de Regenboogbuurt heeft gerealiseerd.

Het is nu nodig dat de gemeente met de veelal, na 20 jaar, nieuwe bewoners van de wijk, in gesprek gaat om hen te vertellen over de achtergronden van de wijk waarin zij wonen, op de gezamenlijke verplichtingen om de kwaliteit te behouden. Het zou ook goed zijn als de gemeente bevordert dat er dialoog komt tussen enkele adviseurs en de bewoners zodat de bewoners het bijzondere van deze wijk herkennen en koesteren.

Wanneer er al te lang en beleid van 'laat maar waaien' wordt gevoerd dan komt er een moment dat het misschien niet meer terug te draaien valt en dan heeft de gemeente de befaamde Regenboogbuurt laten verworden tot een Toverballenbuurt.

Wat te doen?

Het is wenselijk om de volgende stappen te zetten:

- De bewoners goede informatie geven over de achtergronden van de Regenboogbuurt; bijvoorbeeld door het organiseren van periodiek overleg en voorlichting over de betekenis van de Regenboogbuurt;
- Een databank opzetten waarin bewoners informatie kunnen vinden over de toegepaste kleuren van het project waarin zij wonen en van hun eigen woning;
- Voor de handhaving van de kwaliteit op langere termijn de Regenboogbuurt aanwijzen als 'beschermd stadsgezicht'.

Almere; oktober 2015